

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus VI. vtrum hæc sit vera: Deus factus est homo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

quod in propositione, in qua aliquid de aliquo predicatur, non solum attenditur, quid sit illud, de quo predicatur predicatum: sed etiam secundum quid de illo predicetur. Quamvis ergo non distinguantur ea, quae predicantur de Christo, distinguuntur tamen secundum id, secundum quod utrumque predicatur. Nam ea, quae sunt divinae naturae, predicantur de Christo secundum divinam naturam: ea autem, quae sunt humanae naturae, predicantur de eo secundum humanam naturam. Vnde Augustinus dicit in primo de Trinitate: *Distinguamus, quid in Scripturis sonet, secundum formam Dei, in qua aequalis est Patri, & quid, secundum formam servi, quam accepit, in qua minor est Patri. Et infra, quid, & propter quid, & quid secundum quid dicatur, prudens, & diligens, & pius lector intelliget.*

Ad primum ergo dicendum, quod opposita predicari de eodem secundum idem, est impossibile, sed secundum diversa, nihil prohibet. Et hoc modo opposita predicantur de Christo, non secundum idem, sed secundum diversas naturas.

Ad secundum dicendum, quod sic, quae ad defectum pertinent, Deo attribuerentur secundum divinam naturam, esset blasphemia, quasi pertinet ad diminutionem honoris ipsius: non autem pertinet ad Dei iniuriam, si attribuantur ei secundum naturam assumptam. Vnde in quodam sermone Ephesini Concilii dicitur. Nihil putat Deus iniuriam, quod est occasio salutis hominibus, nihil enim abiectorum, quae elegerit propter nos, iniuriam facit illi naturae, quae non potest esse subiecta iniuriis, propria vero facit inferiora, ut saluet naturam nostram. Quando ergo abiecta & vilia sunt, divinam naturam non iniuriatur, sed saltem hominibus operantur. Quomodo dicitur ea, quae causa nostrae salutis sunt, iniuria occasionem Deo fuisse.

Ad tertium dicendum, quod assumi convenit humanae naturae, non ratione suppositi, sed ratione sui ipsius, & ideo non convenit Deo.

Afirmat D. Thomas, & littera & doctrina eius est satis clara. Nihil verò addendum occurrat ijs, quae in disputatione praecedenti, sect. 3. & 4. dicta sunt.

ARTICVLVS V.

Virum ea, quae conveniunt filio hominis, possint praedicari de divina natura: & de humana, ea, quae conveniunt Filio Dei.

Ad quantum sic proceditur. Videtur, quod, quae sunt humanae naturae, possint dici de natura divina. Ea enim, quae sunt humanae naturae, predicantur de Filio Dei, & de Deo. Sed Deus est sua natura. Ergo ea, quae sunt naturae humanae, possunt predicari de divina natura.

2. Præterea, Caro pertinet ad naturam humanam. Sed, & 6. circa fi. sicut dicit Damascenus: in 3. lib. dicimus naturam Verbi incarnatam esse secundum Beatos Athanasium & Cyrillum. Ergo videtur, quod pari ratione ea, quae sunt humanae naturae, possint dici de divina natura.

3. Præterea, Ea, quae sunt divinae naturae, conveniunt humanae naturae in Christo: sicut cognoscere futura, & habere salutiferam virtutem. Ergo videtur, quod pari ratione ea, quae sunt humanae naturae, possint dici de divina natura.

4. Sed contra est, quod Damascenus dicit in 3. libro: Deitatem quidem dicentes, non nominamus de ea, quae humanitatis idiomata sunt, id est, proprietates: non enim dicimus Deitatem passibilem, vel creabilem. Deitas autem est divina natura. Ergo ea, quae sunt humanae naturae propria, non possunt dici de divina natura.

Fr. Suarez Tom. 1.

Respondetur dicendum, quod ea, quae sunt propriae vnius, non possunt verè de alio predicari, nisi de eo, quod est idem illi: sicut risibile non convenit nisi ei, quod est homo. In mysterio autem Incarnationis non est eadem natura divina & humana, sed eadem est hypostasis vtriusque naturae. & ideo ea, quae sunt vnius naturae, non possunt de alia predicari, secundum quod in abstracto significantur. Nomina verò concreta supponunt hypostasim naturae, & ideo indifferenter predicari possunt ea, quae ad utramque naturam pertinent, de nominibus concretis, siue illud nomen, de quo dicuntur, det intelligere utramque naturam, sicut hoc nomen, Christus, in quo intelligitur, & Divinitas vngens, & humanitas vincta: siue solum divinam naturam sicut hoc nomen, Deus, vel Filius Dei: siue solum naturam humanam, sicut hoc nomen, homo, vel Iesus. Vnde Leo Papa dicit in Epistola ad Paphianos: *Non interest, ex qua Christus substantia nominetur, cum, inseparabiliter manente unitate personae, idem sit & totus hominis filius, propter carnem, & totus Dei Filius, propter vnam cum Patre Deitatem.*

Ad primum ergo dicendum, quod in divinis realiter est idem persona cum natura, & ratione huius identitatis divina natura predicatur de Filio Dei. Non tamen est idem modus significandi, & ideo quadam dicitur de Filio Dei, quae non dicuntur de divina natura: sicut dicimus, quod Filius Dei est genitus, non tamen dicimus, quod natura divina sit genita, ut in prima parte habitum est. Et similiter in mysterio Incarnationis dicimus, quod Filius Dei passus est, non autem dicimus, quod divina natura sit passa.

Ad secundum dicendum, quod Incarnatio magis importat unionem ad carnem, quam carnis proprietatem. Vtraque autem natura in Christo, est unita alteri in persona, ratione cuius unionis, & divina natura dicitur incarnata, & humana natura deificata, ut supra dictum est.

Ad tertium dicendum, quod ea, quae sunt divinae naturae, dicuntur de humana natura, non secundum quod essentialiter competunt divinae naturae: sed secundum quod participative derivantur ad humanam naturam. Vnde ea, quae participari non possunt à natura humana (sicut esse increatum, aut omnipotentem) nulla modo de humana natura dicuntur: Divina autem natura nihil participative recipit ab humana natura, & ideo ea, quae sunt humanae naturae, nullo modo possunt dici de divina natura.

Hic articulus etiam expositus est in disputatione praecedenti, sectione secunda.

ARTICVLVS VI.

Virum haec sit vera, Deus factus est homo.

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod haec sit falsa, Deus factus est homo. Cum enim homo significet substantiam, fieri hominem, est fieri simpliciter. Sed haec est falsa, Deus factus est simpliciter. Ergo haec est falsa, Deus factus est homo.

2. Præterea, Fieri hominem, est mutari. Sed Deus non potest esse subiectum mutationis, secundum illud Malach. 3. Ego Dominus, & non mutor. Ergo videtur, quod haec sit falsa, Deus factus est homo.

3. Præterea, Homo secundum quod de Christo dicitur, supponit personam filij Dei. Sed haec est falsa, Deus factus est persona filij Dei. Ergo haec est falsa, Deus factus est homo.

Sed contra est, quod dicitur. Ioan. 1. Verbum caro factum est. Et sicut Athanasius dicit in Epistola ad Epictetum. Quod dixit, Verbum caro factum est, simile est, ac si diceretur, quod Deus homo factus est.

Respondetur dicendum, quod unumquodque dicitur esse factum illud, quod de novo incipit predicari de ipso. Episcopus autem

Artic. 1. h. autem hominem verè predicatur de Deo (sicut dictum est*)
ita tamen, quod non convenit Deo esse hominem ab aeterno, sed ex tempore per assumptionem humanae naturae. Et ideo hac est vera, Deus factus est homo. Diversimodè tamen intelligitur à diversis, sicut & hac, Deus est homo, ut supra dictum est.

Artic. 1. h. est.
ius q. 2.

Ad primum ergo dicendum, quod fieri hominem, est fieri simpliciter in omnibus his, in quibus humana natura incipit esse in supposito de novo creato. Deus autem dicitur factus homo, eo quod humana natura incipit esse in supposito divinae naturae, ab aeterno praesistente. Et ideo, Deus fieri hominem, non est, Deum fieri simpliciter.

Ad secundum dicendum, quod, sicut dictum est, fieri importat, quod aliquid predicetur de novo de altero. Unde quando docetur aliquid de novo predicatur de altero cum mutatione eius, de quo dicitur, tunc fieri est mutari. Et hoc contingit in omnibus, quae absolute dicuntur: non enim potest albedo aut nigredo de novo advenire alicui, nisi per hoc, quod de novo mutatur ad albedinem vel nigredinem. Ea verò, quae relative dicuntur, possunt de novo predicari de aliquo absque eius mutatione: sicut homo de novo fit dexter absque sui mutatione, per motum illius, qui fit ei sinister. Unde in talibus non oportet omne, quod dicitur fieri, esse mutatum, quia hoc potest accidere per mutationem alterius. Et per hunc modum ad Deum dicimus, Domine refugium factus es nobis. Esse autem hominem, convenit Deo ratione unionis, quae est relatio quadam, & ideo esse hominem predicatur de novo de Deo absque eius mutatione per mutationem humanae naturae, quae assumitur in divinam personam. Et ideo, cum dicitur, Deus factus est homo, non intelligitur aliqua mutatio ex parte Dei, sed solum ex parte humanae naturae.

Ad tertium dicendum, quod homo supponit personam Filij Dei, non nudam, sed prout subsistit in humana natura. Et ideo, quamvis hac sit falsa, Deus factus est persona Filij Dei, est tamen hac vera, Deus factus est homo, ex eo quod est vnitus humanae naturae.

COMMENTARIUS.

Responsio

Respondet D. Thomas simpliciter & sine distinctione vlla, illam propositionem esse veram. Quamquam enim aliquo sensu, scilicet, si participium factus, sit pars subiecti, & non praedicati, sit falsa, quia Christus non est Deus factus, sed Deus verus, iuxta ea, quae in simili docet D. Thomas, articulo sequenti: tamen, quia ille sensus improprie simus est, & in ea propositione nunquam visitatus, ideo merito D. Thomas distinctionem illam praetermisit, & simpliciter affirmavit, quod in proprio sensu de fide Catholica certum est, iuxta illud Ioan. 1. Verbum caro factum est, & ad Rom. 1. Qui factus est ei ex semine David, secundum carnem; & ad Galat. 4. Factum ex muliere, ad Philip. 2. In similitudinem hominum factus, ac denique in Symbolo, Et homo factus est, & reliqua Concilia, & Patres omnes loquentes de hoc mysterio his fere, vel similibus verbis illud explicant. Ratio verò est, quia suppositum, quod prius simpliciter subsistit, & non est homo, vel aliquid huiusmodi, si postea est homo, vel aliquid tale, necesse est, ut factum sit tale: sed ita est in praesenti, nam suppositum Verbi antea erat, & non erat homo, & nunc est homo; ergo necesse est, ut factum sit homo, & ita ratione illius verum erit dicere, Deum factum esse hominem. Et confirmatur, quia Deus nunc est homo, & antea non erat homo; ergo vel homo factus est Deus, vel Deus homo: non primum, ut statim dicitur; ergo secundum.

Bona.

Sed queres primum, an illa locutio sit omnino propria. D. Thomas enim Bona vent. in 3. distinct. 7. artic. 1. quaest. 2. negat esse propriam, quia ille modus locutionis in rigore sermonis indicat subiectum illud,

A quod dicitur factum esse tale, mutatum esse, ut patet inductione in omnibus similibus; sed Deus non est mutatus, cum est incarnatus; ergo non proprie dicitur factus homo. Dicendum tamen est, illam propositionem tam propriam esse, quam veram; sicut enim Deus nunc est propriissime homo, licet antea non fuisset; ita propriissime dicitur factus homo; quia per hanc locutionem in tota eius proprietate nihil aliud significatur, quam acquisivisse, esse hominem, quod antea non habebat, per aliquam veram actionem seu effectiorem, siue per illam fiat mutatio in subiecto, quod dicitur fieri tale, siue in alio, ex cuius mutatione resultet, ut tale subiectum denuo sit tale. Quamquam enim in creaturis, ferè semper fiat priori modo, in hoc tamen mysterio posteriori modo, scilicet, per mutationem solius humanitatis, Deus factus est homo, ut supra disput. 8. fuisse tractatum est, & hic D. Thomas in solut. ad secundum explicat exemplo relatiuorum, in quibus dicitur aliquis factus dexter, aut similis, sine mutatione sui, per alterius extremi mutationem. Quod exemplum optimum est ad explicandam propriam viam, & significationem illius verbi, factum, quod ex vi sua non importat mutationem in subiecto, cui attribuitur. Tenet etiam illud exemplum in hoc, quod per hoc mysterium nihil additum est Deo inhærens ipsi, per quod mutari poterit, quia relatio unionis in eo tantum est rationis. Quoad alia verò non oportet exemplum in omnibus esse simile, ut in supra citata disputatione latius tractatum est.

Dices, saltem per communicationem idiomatum necesse est fieri, Deum mutari, si sit homo, quia illa mutatio, quae fit in humanitate, per communicationem idiomatum tribui poterit Verbo & Deo. Respondent aliqui, negando sequelam, quia ex vi illius propositionis significatur, Deum esse mutatum. Sed nulla ratio redditur, cur hoc magis per illam propositionem significetur, quam per hanc, Deus est mortuus, vel similes. Alij ergo existimant, in rigore illam propositionem esse veram in dicto sensu Catholico, quamvis propter ambiguitatem distinguenda sit, quod in alijs motibus factis in Christo homine, ego supra dixi in fine disputationis 32. Tamen de hac mutatione, per quam humanitas iuncta est Verbo, existimo, id non esse verum in propria & rigorosa communicatione idiomatum; quia per illam mutationem non mutatur homo, sed sola humanitas, communicatio autem idiomatum non sumitur à proprietatibus, vel actionibus humanitatis ut sic. Et ratio huius est, quia haec mutatio non supponit unionem, sed est via ad unionem, & ideo, sicut humanitas dicitur vniri, & non homo, ita & mutari, & propterea ratione huius mutationis non potest dici Verbum mutari, etiam per communicationem idiomatum. Dices, ergo nec poterit dici Deus genitus ex Virgine per communicationem idiomatum, quia generatio, à qua illa denominatio sumitur, fit in humanitate prius natura, quam vnatur Verbo, tanquam in subiecto. Respondetur, negando consequentiam, primum quidem, quia generatio substantialis non denominat subiectum, sed terminum, qui est suppositum ipsum. Deinde, quia haec generatio nihil aliud est, quam vnio formae cum materia naturali modo facta, & hanc ordine naturae supponit unionem ipsius animae, & corporis ad Verbum, ut in superioribus dictum est, & inferius latè dicemus, agentes de Beata Virgine.

Secundò dubitari potest, an haec propositio etiam vera sit, Deus factus est hic homo. Respondetur breuiter, affirmando, sequitur enim ex praecedenti, Deus enim non sit homo in communi, sed in particulari, nec assumptum humanitatem in communi, sed hanc humanitatem, unde ideo factus est homo, quia

quia factus est hic homo. Et confirmatur, quia Deus factus est Filius Virginis: ergo factus est Iesus, & hic homo, illa enim tria nomina idem individuum significant, quamvis diverso modo. Præterea, quia, fieri hominem, significat actionem, quæ non versatur nisi circa singulare, & ratione illius dicitur de vniuersali: ergo sic Deus homo, quia fit hic homo. Denique cum dicitur Deus factus homo, ibi, homo, non supponit simpliciter aut immobiliter, vt sophista dicitur, ergo licet sub illo prædicato descendere, & designare hunc vel illum hominem, ratione cuius vera sit propositio. Sed contra. Hic homo designat suppositum, sed Deus non est factus hoc suppositum; ergo non est factus hic homo. Respondetur primò, negando maiore, sed hic homo formaliter designat hanc humanitatem vt subsistentem, seu subsistens in hac humanitate: quia de ratione huius hominis nō est hoc suppositum, sed tantum subsistens in hac humanitate, & ita hic homo ex vi sue significationis hoc tantum designat, præsertim positus à parte prædicati, quod sumi solet formaliter. Deinde, quamuis hic homo diceret hoc suppositum, non tamen vt cuiusque, sed vt compositum ex humanitate, & ita potest Deus dici fieri hic homo, non quia ipsum suppositum fiat, sed quia ex supposito diuino, & humanitate fit hic homo.

Obiect. 2a

Respons.

Obiect. 3a

Respons.

Obiect. 4a

Respons.

A suos in Scripturis sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem. Sed Christus, secundum quod homo, est ex semine Dauid secundum carnem. Ergo homo factus est Filius Dei.

2. Præterea, August. dicit in primo de Trinit. * Talis erat illa susceptio, qua Deum hominem faceret, & hominem Deum. Sed ratione illius susceptionis hac est vera, Deus factus est homo. Ergo similiter hac est vera, Homo factus est Deus.

3. Præterea, Gregor. Nazianzenus dicit in epistola ad Clodionum, * Deus quidem humanatus est, homo autem Deificatus, vel quomodo libet aliter nominauerit. Sed Deus ea ratione dicitur humanatus, quia est homo factus. Ergo homo ea ratione dicitur Deificatus, quia est factus Deus. Et ita hac est vera, Homo factus est Deus.

4. Præterea, Cum dicitur, Deus factus est homo, subiectum actionis vel mutationis non est Deus: sed humana natura, quam significat hoc nomen, homo. Sed illud videtur esse subiectum actionis, cui factio attribuitur. Ergo hac magis est vera, Homo factus est Deus, quam ista, Deus factus est homo.

Sed contra est, quod Damascen. dicit in 3. lib. * Non hominem Deificatum dicimus, sed Deum humanatum. Idem autem est fieri Deum, quod Deificari. Ergo hac est falsa, homo factus est Deus.

a Respondeo dicendum, quod ista propositio, Homo factus est Deus, tripliciter potest intelligi. Vno modo, ita quod participium, factus, determinet absolute, vel subiectum, vel prædicatum. Et in hoc sensu est falsa, quia neque homo ille, de quo Deus prædicatur, est factus, neque Deus est factus, vt infra dicitur *. Et sub eodem sensu hac est falsa, Deus factus est homo. Sed sub hoc sensu non queritur hic de istis suppositionibus. Alio modo potest intelligi, vt ly, factus, determinet compositionem, vt sit sensus, Homo factus est Deus, id est, factum est, vt homo fit Deus. Et sub hoc sensu vtraq; est vera. Et homo factus est Deus, & Deus factus est homo. Sed hic non est proprius sensus harum locutionum, nisi forte intelligatur secundum quod ly, homo, non habet personalem suppositionem, sed simplicem. Licet enim hic homo non sit factus Deus, quia hoc suppositum, scilicet, persona Filij Dei, ab æterno fuit Deus: tamen homo, communiter loquendo, non semper fuit Deus. Tercio modo proprie intelligitur, secundum quod hoc participium, factus, ponit fieri circa hominem in respectu ad Deum, sicut ad terminum actionis. Et in hoc sensu, supposito quod in Christo sit eadem persona, & hypostasis, & suppositum Dei, & hominis (vt supra ostensum est *) ista propositio est falsa: quia, cum dicitur, Homo factus est Deus, ly, homo, habet personalem suppositionem. Non enim, esse Deū verificatur de homine ratione humana natura, sed ratione suppositi sui: suppositum a illud humana natura, de quo verificatur esse Deum, est idem, quod hypostasis, seu persona Filij Dei, quæ semper fuit Deus. Vnde non potest dici, quod iste homo incepit esse Deus, vel quod fiat Deus, aut quod factus sit Deus. Si verò esset alia persona, vel hypostasis Dei, & hominis, ita quod esse Deum, predicaretur de homine, & de conuerso, per quandam connexionem suppositorum, vel dignitatis personalis, vel affectionis, vel inhabitationis (vt Nestoriani dixerunt) tunc pari ratione posset dici, quod homo factus est Deus, id est, coniunctus Deo, sicut & quod Deus factus est homo, id est, coniunctus homini.

Ad primum ergo dicendum, quod in verbis illis Apostoli hoc relatum, qui, quod refert personam Filij Dei, non debet intelligi ex parte prædicati: quasi aliquis existens ex semine Dauid secundum carnem sit factus Filius Dei, in quo sensu obiectio procedebat. sed debet intelligi ex parte subiecti, vt sit sensus, quod Filius Dei factus est, scilicet, homo, ad honorem Patris (vt Gl. exponit) existens ex semine Dauid secundum carnem. Ac si diceret, Filius

Lib. 1. c. 13. circa prim. tom. 3.

In epist. ad Clodionum inter princ. & med.

Lib. 3. c. 2. non longe à fine.

Art. 3. & 9. huius q.

Que. 2. a. 3.

ARTICVLVS VII.

Vtrum hac sit vera, Homo factus est Deus.

A D septimum sic proceditur. Videtur, quod hac sit vera, Homo factus est Deus. Dicitur enim Rom. 1. Quod ante promiserat per Prophetas

Tota Loc. sup. 46. col.

Glos. inter sup illa verba Rom. 1.

Bbb 3